

METODOLOGIE DE ELABORARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE A UNEI POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIILE OCUPĂRII ȘI INCLUZIUNII SOCIALE

- OCTOMBRIE 2018 -

CUPRINS

**PARTEA ÎNTÂI : METODOLOGIE DE ELABORARE,
MONITORIZARE ȘI EVALUARE A UNEI POLITICI
PUBLICE IN DOMENIILE OCUPARII ȘI INCLUZIUNII
SOCIALE**

**PARTEA A DOUA : MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA
POLITICILOR PUBLICE DIN DOMENIUL OCUPĂRII ȘI
INCLUZIUNII SOCIALE**

Centrul de Dezvoltare Socială T&CO din Iași derulează în perioada aprilie 2018 - august 2019 proiectul PRO-PACT - PROMOVAREA ONG-URILOR ȘI PARTENERILOR SOCIALI PRIN ADVOCACY, CAPACITARE ȘI TRAINING, proiect cofinanțat din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 - 2020.

Obiectivul general al proiectului îl reprezintă creșterea capacității ONG-urilor și partenerilor sociali din cadrul Pactelor regionale și Parteneriatelor Județene pentru ocupare și incluziune socială de a se implica activ în procesul de formulare a politicilor publice în domeniile ocupării și incluziunii sociale, în cooperare cu autoritățile publice.

Lucrarea și-a propus să asigure un suport metodologic în formularea, implementarea și evaluarea politicilor publice din aria de expertiza a organizațiilor neguvernamentale și a partenerilor sociali implicați în structurile Pactelor regionale și ale Parteneriatelor județene pentru ocupare și incluziune socială prin:

- o mai bună formulare a problemelor și priorităților comunităților locale cărora administrația publică le răspunde;

- o gândire mai atentă a politicilor alternative de a răspunde acestor probleme și priorități;

- luarea deciziilor în baza unor date și studii, prin evaluarea costurilor și beneficiilor financiare, sociale, de mediu și sănătate ale diverselor politici care vin în întâmpinarea priorităților comunităților;

- o mai bună monitorizare și evaluare a progreselor în implementarea programelor, proiectelor și acțiunilor administrației publice, prin măsurarea performanței și prezentarea rezultatelor publicului larg.

Raport de monitorizare a politicilor publice din domeniul ocupării și incluziunii sociale asigură suportul metodologic necesar realizării de propuneri de politici publice și sunt explicate rolul și necesitatea activităților de monitorizare și evaluare în vederea creșterii performanțelor și îmbunătățirii eficienței în sectorul public, oferind în același timp și un suport metodologic pentru desfășurarea acestor activități.

**PARTEA ÎNTÂI : METODOLOGIE DE
ELABORARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE A UNEI
POLITICI PUBLICE IN DOMENIILE OCUPARII ȘI
INCLUZIUNII SOCIALE**

Monitorizarea și evaluarea politicilor publice sunt elemente care asigură buna guvernanță și buna administrare a resurselor și acțiunilor care sunt planificate la nivel local sau național.

Prin aceste două mecanisme cetățenii se asigură că politicile publice sunt concepute și implementate pe baze de legalitate, cu respectarea drepturilor fundamentale, a principiului incluziunii și oportunităților egale, cu participarea tuturor actorilor relevanți. De asemenea că ele răspund nevoilor reale exprimate în societate la un moment dat.

Politicile publice trebuie să fie predictibile, transparente și eficiente, la toate nivelurile administrative la care acționează.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene¹ include dreptul cetățeanului la o bună administrare din partea instituțiilor statului.

¹ Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, 2012/C 326/02 , art.41, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT> , Jurnalul Uniunii Europene, 26.10.2012

Ce este o politică publică?

Pentru scopul prezentei metodologii, am ales ca referință definiția folosită de Marius Constantin Profiroiu și Elena Iorga în Manualul de Politici Publice² editat de Institutul Pentru Politici Publice în octombrie 2009.

”O politică publică este un ansamblu de măsuri luate de către o autoritate legală și responsabilă care vizează îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor sau conceperea unor măsuri de stimulare a creșterii economice.”

HG nr. 870/2006 - definește politicile publice drept “totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate, în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate și pentru asigurarea dezvoltărilor necesare într-un anumit domeniu”.

Politicile publice rezolvă probleme ale societății și trebuie să se bazeze pe valorile acceptate și promovate de societate la momentul respectiv: libertate, bunăstare, egalitate, respect al drepturilor fundamentale etc.

²http://www.politicipublice.ro/uploads/Manual_Politici_Publice_IPP.pdf, pag. 17

Abordări principale în realizarea politicilor publice

Există două abordări frecvent întâlnite în elaborarea politicilor publice³:

1. ***“Politicile axate pe scopuri”*** - care privesc aspectele strategice la nivel înalt sau domeniile de politici în general. Aceste politici vizează probleme generale și complexe și stabilesc o serie de obiective de dezvoltare pe termen mediu. În dezvoltarea și implementarea unor astfel de strategii este necesar să fie implicate mai multe instituții. Iată câteva exemple de astfel de politici: *Planul Național de Dezvoltare, Strategia de Dezvoltare Durabilă, Programul de Reducere a Sărăciei, Politica de Dezvoltare Rurală etc.*
2. ***“Politicile axate pe probleme”*** - se axează pe anumite probleme sau aspecte specifice care trebuie soluționate și care țin de o anumită zonă a politicilor. De regulă, titlul documentului de politică indică pe ce anume se concentrează acesta (ex: *îmbunătățirea sistemului de*

³ Ministerul Administrației și Internelor, *Manual de politici publice*, document elaborat în cadrul proiectului „Creșterea capacității funcționarilor publici din Ministerul Apărării Naționale și Agenției Naționale a Funcționarilor Publici de a gestiona procesele de management strategic instituțional și de proiect în contextul dezvoltării și întăririi rolului funcției publice”, PODCA, cod SMIS nr. 22857

licențiere a universităților, reducerea ratei șomajului în rândul populației Roma din mediul rural, reducerea numărului de evadați din închisori, soluționarea problemelor cu grădinițele din noile zone ale orașelor etc.).

Politicile pot avea deci un profil de *corectare a unor factori care au condus la dezechilibre* în societate, sau pot avea un scop de *creștere și inovare* (de exemplu politici de creștere a competitivității economice a unei regiuni sau a unui stat).

Nu toate problemele din societate stau la baza elaborării unei politici publice. O problemă devine subiect de politică publică atunci când *este pusă pe agenda politică de către grupuri de presiune sau de interese*. Actorii care se constituie parte în aceste grupuri aduc problema în atenția decidenților și generează soluții pentru rezolvarea ei. Spunem că agenda publică va coincide cu agenda instituțională atunci când problema devine subiect al unei politici publice, așadar atunci când guvernul include rezolvarea problemei respective pe agenda sa proprie de acțiuni prioritare.

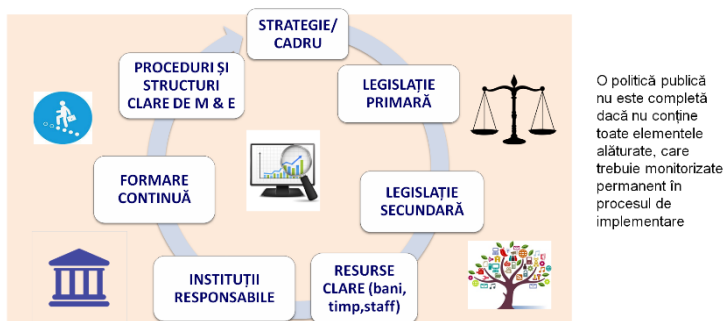
Ciclul politicilor publice este un proces compus din cinci etape care descrie modul în care sunt inițiate, elaborate, realizate și urmărite aceste politici. Acest ciclu conține următorii pași:

1. Identificarea și definirea problemei
2. Stabilirea agendei (publice, instituționale)

3. Identificarea variantelor. Alegerea soluției.
Adoptarea unei politici publice.
4. Implementarea politicii publice
5. Monitorizarea și evaluarea politicii publice.

Nu vom intra în detalii privind fiecare etapă din ciclul politicilor publice, dar este necesar să precizăm faptul că etapele 3 și 4 conțin acțiuni și măsuri care vor fi subiectul unei monitorizări continue pe tot parcursul implementării politicii.

Politicile publice conțin un ansamblu de elemente

care se află în interconexiune permanentă:

Fig.1. Elementele care sunt monitorizate și evaluate în ciclul de implementare a politicilor publice

- a. Viziune, scop și obiective, incluse într-o **strategie** de acțiune pe o durată determinată, precum și **planul concret de acțiune** al strategiei.
- b. Existența unui **cadru legal coerent și comprehensiv** care să susțină implementarea

strategiei - legislația de referință, la care se raportează permanent obiectivele strategice și măsurile propuse pentru rezolvarea problemei (inclusiv legislația secundară).

- c. **Alocare de resurse.** Resurse financiare, dar și resurse umane, inclusiv formarea continuă a personalului
- d. **Instituții responsabile** pentru rezolvarea problemei sau problemelor care fac obiectul politicii publice
- e. **Proceduri clare de monitorizare și evaluare.** Indicatori de rezultat și de impact ai politicii publice respective.

În procesul de monitorizare și evaluare a politicii publice, aceste componente vor fi supuse unei analize în raport cu obiectivele inițiale și cu modul în care, laolaltă, conduc sau au condus la rezolvarea problemei.

Specificul elaborării politicilor publice în România

Modul de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice în România este reglementat prin *Hotărârea de Guvern nr. 775 / 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central*. Acest document a stabilit o serie de reguli care se aplică în procesul decizional la nivelul ministerelor și altor organe specializate la nivelul administrației centrale.

Documentul a fost modificat și completat ulterior prin HG 523/2016.

HG 775/2005 a adus câteva elemente importante în procesul de redactare a politicilor din România⁴:

- A introdus Unitățile de Politici Publice (UPP) la nivelul ministerelor, departamente fără personalitate juridică dar care sunt responsabile de elaborarea politicilor sectoriale
- A introdus reglementări unitare privind planificarea strategică la nivelul administrației centrale
- A introdus un format uniform și obligatoriu pentru formularea propunerilor de politici publice, inclusiv un formular standardizat pe care ministerele sunt obligate să îl completeze și să îl înainteze Secretariatului General al Guvernului (pentru forma actualizată a acestui format, a se vedea HG 523/2016).
- A introdus elemente obligatorii de monitorizare și evaluare a politicii publice.

Principalele documente de politici publice sunt:

- Strategia și planul de acțiune (reglementate prin HG 870/2006)

⁴ idem

- Propunerea de politică publică (reglementată prin HG 775/2005)

Strategia - este un document de politici publice pe termen mediu și lung, care definește, în principiu, politica Guvernului cu privire la un anumit domeniu de politici publice în care se impune luarea unor decizii privind o gamă largă de aspecte. (HG nr. 870/2006)

Planul - acel document de politici publice care desemnează detalierea implementării unei strategii sau propuneri de politici publice(HG nr. 870/2006).

Propunerea de politici publice - este un document care conține informații despre variantele de politici publice identificate, precum și fundamentarea atât a acestora, cât și a celei care este recomandată a fi adoptată spre implementare (HG nr.775/2005).

Elaborarea și adoptarea politicilor publice parcurge următoarele etape, stabilite prin HG 1226/2007, HG 870/2006 și HG 775/2005:

1. *Etapa de anunțare a documentelor de politici publice*

În etapa de anunțare a documentelor de politici publice, acestea sunt însușite de către ministru, apoi transmise către Secretariatul General al Guvernului sub formă de proiect și sunt înscrise pe agenda reuniunii pregătitoare a ședinței de guvern.

2. *Etapa de consultare*

În etapa de consultare, documentul este transmis instituțiilor publice înainte de avizare și aprobare.

3. *Etapa de avizare*

4. *Etapa de adoptare a documentelor de politici publice* în cadrul ședinței de Guvern

5. *Implementarea politicilor publice* - toate instituțiile menționate în documentul de politici publice participă la implementare

6. *Monitorizarea implementării politicii publice* - Instituția inițiatoare coordonează monitorizarea, alături de alte instituții care sunt desemnate în mod specific pentru acest proces.

7. *Evaluarea politicii publice*

Monitorizarea și evaluarea politicilor publice

Monitorizarea reprezintă o activitate de culegere sistematică a datelor, de analiză continuă a acestora și de corectare a deviațiilor care apar în implementarea politicilor publice, în raport cu scopul și obiectivele inițiale.

Evaluarea este o analiză sistematică a design-ului, a modului de implementare și a rezultatelor unei politici publice. Scopul evaluării este acela de a produce informații credibile cu privire la eficiența, eficacitatea politicii respective, la lecțiile care au fost incorporate în procesul de luare a deciziilor, la impactul măsurilor și a acțiunilor planificate pentru rezolvarea problemei inițiale.

Monitorizarea politicilor publice este deseori confundată cu activitatea de audit și control financiar care se concentrează pe legalitatea alocării și cheltuirii resurselor, a banului public. Spre deosebire de audit și control, monitorizarea colectează continuu informații despre stadiul implementării unei politici publice, cu scopul de a corecta deficiențele, de a evalua progresele intermediare și de a măsura gradul de atingere a indicatorilor de performanță⁵.

Monitorizarea presupune colectarea continuă de informații și date statistice privind:

- stadiul implementării unei politici publice;
- evaluarea progreselor intermediare;
- stabilirea de corecții pentru deficiențele înregistrate;
- evoluția indicatorilor de performanță;
- schimbările socio-economice rezultate în urma implementării unei politici publice;
- măsurarea și raportarea indicatorilor de monitorizare;
- măsurarea rezultatelor intermediare și finale⁶.

Organizațiile societății civile trebuie să cunoască îndeaproape procedurile și instrumentele de monitorizare a politicilor publice. Ele reprezintă un actor important, atât în procesul de definire a

⁵ Mitruțiu, M., Raportul de monitorizare a progresului în implementarea politicilor publice, Academia de Advocacy, 2009

⁶ idem

problemelor și elaborare a propunerilor de politici publice, cât și în procesul de monitorizare și evaluare. Administrația publică centrală și locală are obligația legală de a implica organizațiile societății civile în monitorizare și evaluare (HG 870/2006), dar dacă acest lucru nu se realizează, organizațiile pot întocmi rapoarte alternative de monitorizare (shadow reports).

Consultarea cu organizațiile societății civile, la nivel general, este definită și în Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, și în Hotărârea Guvernului nr. 314/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea comisiilor de dialog social în cadrul unor ministere și al prefecturilor, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru colectarea datelor cu privire la efectele politicilor publice, în procesele de monitorizare și evaluare a acestora, se folosesc **metode cantitative și calitative**⁷.

⁷ Pentru detalii, pot fi consultate următoarele manuale privind monitorizarea și evaluarea politicilor publice:

Secretariatul General al Guvernului, Manual de monitorizare și evaluare a politicilor publice,

<http://sgg.gov.ro/docs/File/UPP/doc/manual-monitorizare-si-evaluare-politici-publice.pdf>

Mitruțiu, M., Raportul de monitorizare a progresului în implementarea politicilor publice, Academia de Advocacy, 2009,

http://www.galasocietatiicivile.ro/subscribe_files/720-120--3_Raport-de-monitorizare-a-progresului-in-implementarea-politicilor-publice_2009.pdf

- a) **Metodele cantitative cele mai folosite sunt :** analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficacitate, anchetele sociologice și sondajele de opinie
- b) **Metodele calitative frecvent utilizate sunt :** observație directă (a rezultatelor obținute și a proceselor aflate în derulare), analiza de birou sau cercetarea documentară (a documentelor, datelor cantitative), vizitele de teren, studiile de caz, interviurile aprofundate, focus grupuri cu actorii cheie, relevanți pentru politicile respective.

Indicatorii folosiți pentru monitorizarea și evaluarea progresului⁸ în cadrul politicilor publice sunt de mai multe tipuri:

- a. **Indicatori de intrare (input)** - se referă la resursele folosite pentru anumite activități sau măsuri (costuri, resurse umane, materiale, echipamente etc.). Ei se regăsesc relativ frecvent în documentele de politici publice, dar nu informează despre rezultate.
- b. **Indicatori cantitativi** - arată volumul de muncă sau efortul necesar pentru activitățile realizate (ore de lucru, număr de beneficiari consiliați etc). La fel, acești indicatori informează despre tipul de activitate și

⁸ idem

munca depusă, dar nu și despre calitatea acesteia.

- c. **Indicatori de rezultat sau de performanță** - aceștia informează despre calitatea măsurilor sau serviciilor oferite beneficiarilor. Ei descriu gradul în care obiectivele au fost atinse (rata de abandon școlar, gradul de satisfacție al beneficiarilor, procentul în care angajarea persoanelor vulnerabile este reușită și stabilă etc). Este important de menționat că, în cazul folosirii acestui tip de indicatori, trebuie să existe un studiu de baseline la începutul acțiunii, care să reprezinte o referință ulterioară în raport cu care se apreciază performanța.
- d. **Indicatori de calitate** - se referă la elemente care sunt importante pentru beneficiari - siguranța mediului, încadrarea în timp, ușurința cu care pot accesa un serviciu, disponibilitatea profesioniștilor etc.
- e. **Indicatori de eficiență** - arată costurile necesare pe tip de activitate realizată, pe serviciu implementat sau pe beneficiar. Reprezintă elemente utile în aprecierea productivității muncii.
- f. **Raportarea la standarde** - arată conformitatea cu standardele de calitate în vigoare, după caz. Ajută la aprecierea performanței sau a eficienței activităților.

Pentru ca activitatea de monitorizare să poată folosi aceste tipuri de indicatori, este necesar ca inițiatorii politicilor publice să includă în formularea politicilor publice, la rândul lor, indicatori care să întrunească următoarele caracteristici:

- Să fie **relevanți** pentru aprecierea îndeplinirii obiectivelor. Să fie conectați logic cu obiectivele la care se raportează.
- Datele pentru măsurarea lor **să fie disponibile**
- Să aibă **utilitate** în procesul de apreciere a rezultatelor. Să informeze fie asupra unor măsuri corective, fie asupra muncii prestate ori a deciziilor care trebuie luate
- Să fie **clar formulați**, așa încât datele pentru documentarea lor să fie ușor de colectat.
- Să aibă un caracter **controlabil**, adică utilizatorul să îi poate folosi în procesul de monitorizare
- Să fie **rezonabil** - costul sau efortul necesar pentru colectarea indicatorilor respectivi să nu fie exagerat în raport cu beneficiile obținute.
- Să aibă un caracter de **comparabilitate** - adică să poată fi folosit pentru a genera comparații între perioade diferite, zone diferite.

Monitorizarea acestor elemente este un proces continuu. Aceasta înseamnă că, periodic (cel puțin o dată pe an), sunt elaborate **rapoarte de**

monitorizare care să documenteze elementele descrise mai sus. Monitorizarea și evaluarea sunt în general procese interconectate. O monitorizare corect realizată va ajuta foarte mult procesul de evaluare, pentru că datele astfel colectate sunt ușor de capitalizat și analizat în scopul evaluării.

În evaluare, criteriile generale pe care le urmărim în raport cu politicile publice (dar și cu programe sau proiecte punctuale, în sectoare diferite de activitate), sunt următoarele:

- a. Relevanța - corelarea obiectivelor și a acțiunilor cu nevoile beneficiarilor
- b. Eficiența - utilizarea judicioasă a resurselor în raport cu obiectivele propuse
- c. Eficacitatea - gradul în care au fost atinse obiectivele propuse (performanța)
- d. Impactul acțiunilor întreprinse - efectul acestora pe termen lung, asupra beneficiarilor
- e. Sustenabilitatea acțiunilor - Continuitatea măsurilor (dacă ele sunt necesare) după perioada de implementare prevăzută în planul de acțiune.

Evaluarea politicilor publice se realizează, de obicei, în trei momente cheie:

- La începutul procesului de planificare (evaluări ex-ante), pentru a asigura o referință pentru rezultatele așteptate și pentru impactul așteptat
- La mijlocul perioadei de implementare (evaluarea intermediară)
- La sfârșitul perioadei de implementare (evaluare ex-post), pentru verificarea modului de atingere a rezultatelor.

Rapoartele de evaluare trebuie să fie ușor de parcurs și accesibile publicului larg. Instituțiile responsabile pot realiza, după caz, forme abreviate ale rapoartelor complexe de evaluare, pentru public. Acesta are dreptul să fie permanent informat despre gradul de realizare a politicilor publice din diferite sectoare de activitate, atât timp cât pentru implementarea lor sunt utilizate fonduri publice.

***PARTEA A DOUA: MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA
POLITICILOR PUBLICE DIN DOMENIUL OCUPĂRII ȘI
INCLUZIUNII SOCIALE***

Proiectul de față și-a propus să monitorizeze stadiul implementării politicilor publice din domeniul ocupării și incluziunii sociale. Această analiză are un scop mai larg. Ea permite evaluarea decalajelor sau a dificultăților apărute în implementarea diferitelor documente strategice și legislative (active în perioada 2014-2020) și va conduce ulterior la **formularea unor propuneri alternative de politici publice care să sprijine ocuparea pe piața muncii, regenerarea zonelor cu capital uman scăzut și revitalizarea zonelor cu un potențial economic și social insuficient valorificat.**

Monitorizarea s-a realizat în conformitate cu prevederile HG 775/2005 și ale HG 523/2016 privind Regulamentul procedurilor de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central.

Ea s-a centrat cu prioritate următoarele aspecte:

- a) modificările instituționale care au survenit în urma implementării politicii publice;
- b) modificările asupra situației grupurilor-țintă vizate, atât pe parcursul implementării, cât și la finalizarea acesteia;
- c) costurile implementării;
- d) respectarea termenelor și a conținutului activităților din cadrul planului de acțiune;
- e) întârzierile în realizarea activităților și motivul producerii lor.

Prin urmare, monitorizarea a analizat și coerența modificărilor sau ajustărilor acestor componente, pe măsură ce documentul strategic principal (documentul cheie de politică publică) a înaintat în implementare.

Principalele documente de politică publică analizate în cadrul proiectului au fost următoarele:

a) Documentele strategice în vigoare la nivel național, care stabilesc viziunea și obiectivele principale în sectorul ocupării și incluziunii sociale, alături de planurile de acțiune corespunzătoare:

1. Strategia națională de ocupare a forței de muncă
2. Strategia Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă
3. Strategia Națională de Incluziune Socială și Reducere a Sărăciei
4. Programul Garanția Pentru Tineret
5. Strategia națională pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome,
6. Corelarea acestor documente strategice cu Programul de Guvernare.

În paralel, au fost analizate și strategii conexe domeniului dizabilității, al reintegrării persoanelor care au săvârșit pedepse privative de libertate, al îmbătrânirii active.

b) Legislația în domeniul ocupării și incluziunii sociale, precum și a oricărui domeniu conex care produce efecte asupra ocupării și incluziunii (transport, locuire, servicii, etc)

S-a urmărit cu precădere modul în care documentele strategice sunt susținute sau, dimpotrivă, obstructionate, de textele legislative în vigoare.

Acest element de analiză poate conduce ulterior la demararea unor acțiuni de advocacy sau corecții legislative.

Au fost analizate următoarele categorii de texte legislative:

- Muncă, ocupare
- Educație și formare profesională
- Învățare pe tot parcursul vieții
- Asistență socială în sprijinul incluziunii socio-profesionale (servicii sociale de suport pentru incluziune, beneficii sociale, alte măsuri active de sprijin pentru ocupare)
- Tineret (măsurile legate de accesul tinerilor pe piața muncii)
- Dizabilitate
- Egalitatea de gen
- Minorități
- Administrație locală (în special responsabilitatea autorităților publice locale pentru programe și măsuri de activare pe piața muncii)
- Finanțe publice (alocarea resurselor în domeniul incluziunii sociale și ocupării).

- c) **Bugetele și resursele mobilizate pentru realizarea activităților incluse în planul de acțiuni** - dacă sunt suficiente, adaptate obiectivelor propuse și rezultatelor așteptate, dacă pot fi utilizate cu promptitudine în procesul de implementare etc.
- d) **Gradul de implicare a instituțiilor cu responsabilități în implementarea politicilor publice** - cum își îndeplinesc mandatul, dacă apar blocaje sau dacă aceste instituții nu sunt suficient de proactive în realizarea activităților cuprinse în planurile de acțiuni. La nivelul ministerelor, va fi monitorizat și evaluat și modul în care acestea gestionează prioritățile legate de adaptarea legislației la obiectivele strategice.
- e) **Activitatea unor actori cheie, cu responsabilități precise în implementarea politicilor publice** (persoane, categorii de profesioniști, furnizori de servicii, instituții, departamente ale administrației publice centrale sau locale etc)
- f) **Gradul de participare a beneficiarilor la implementarea activităților cuprinse în planurile de acțiune.** Implicarea beneficiarilor în acțiunile realizate, consultarea acestora, implicarea lor în procesul de monitorizare etc.
- g) **Existența unor acțiuni corective prompte, care să permită ajustarea rapidă a acțiunilor la**

dificultățile sau blocajele apărute pe parcursul implementării politicii publice.

- h) **Sustenabilitatea măsurilor implementate și a rezultatelor obținute.** Sunt acestea de durată? Pot fi ele continuate și după atingerea indicatorilor din planurile de acțiune, dacă este necesar?

În privința politicilor de ocupare, în acord cu metodologia de monitorizare europeană pentru LMP (Labour Market Policies), au fost analizate evoluțiile următoarelor tipuri de intervenții (servicii, măsuri, suporturi financiare):

Tipuri de intervenții	Categorii de servicii sau măsuri
1. Servicii privind piața muncii	1 Servicii de piața muncii
2. Măsuri privind piața muncii	2. Formare profesională 3. Rotire pe post și diviziune a muncii 4. Subvenții/credite pentru stimularea angajării 5. Sprijin pentru ocupare și reabilitare 6. Creare directă de locuri de muncă
3. Suporturi financiare privind piața muncii	7. Stimulente pentru demararea activității pe cont propriu 8. Suport financiar pentru persoanele care nu lucrează 9. Pensionare timpuri

Grupurile țintă care au fost supuse monitorizării sunt următoarele:

A. Șomerii - persoane fără loc de muncă, disponibile să muncească și care caută activ un loc de muncă.

B. Persoanele ocupate (expuse riscului de a-și pierde locul de muncă) - persoane încadrate în muncă, dar cu riscul de a-și pierde involuntar locul de muncă din cauza situației economice a angajatorului, a restructurărilor economice etc.

C. Persoanele inactive - persoane care nu fac parte din forța de muncă (nu sunt ocupate sau șomere conform definițiilor de mai sus), dar ar dori să intre pe piața muncii și care, din diverse motive (criterii de vârstă, calificare, handicap, persoanele care se reintegrează în societate după pedepse privative de libertate etc.), sunt dezavantajate.

D. Tinerii NEETS - tineri care nu sunt angajați, nu învață și nu se află în programe de formare profesională

E. Persoanele în risc de sărăcie și excluziune socială (AROE)

F. Persoanele afectate de migrație economică

Prezentăm în continuare rezultatele procesului de monitorizare, raportate la fiecare document de politică publică în parte, precum și la aspectele din zona legislativă, bugetară, instituțională și a actorilor cheie în impementare.

1. Strategia națională de ocupare a forței de muncă (SNOFM) 2014-2020

și, în corelație cu aceasta, **Strategia Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă (2014-2020)**

Strategia națională de ocupare are ca obiectiv general ”atingerea unui nivel sustenabil de ocupare a forței de muncă susținut de competitivitate economică, coeziune socială și dezvoltare durabilă”, iar ținta cheie pentru anul 2020 este o **rată de ocupare a populației 20-64 de ani de 70%**.

Obiectivele principale și direcțiile de acțiune ale strategiei sunt următoarele:

O.1. Creșterea ocupării în rândul tinerilor și prelungirea vieții active a persoanelor în vârstă.

Direcția de acțiune 1.1. Diminuarea șomajului în rândul tinerilor și a numărului de tineri din categoria NEETs.

Direcția de acțiune 1.2. Creșterea participării pe piața muncii a persoanelor în vârstă.

O.2. Îmbunătățirea structurii ocupaționale și participării pe piața muncii în rândul femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile

Direcția de acțiune 2.1. Reducerea ocupării în agricultura de subsistență și facilitarea

relocării acestei resurse umane către activități non-agricole.

Direcția de acțiune 2.2. Creșterea participării femeilor pe piața muncii, inclusiv prin măsuri suport de reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie.

Direcția de acțiune 2.3. Creșterea participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin dezvoltarea de măsuri care să combine suportul social cu activarea.

O.3. Dezvoltarea unei resurse umane cu un nivel înalt de calificare și competențe adaptate la cerințele pieței muncii.

Direcția de acțiune 3.1. Sprijinirea adaptabilității și dezvoltării permanente a forței de muncă corelate cu schimbările structurale ale pieței muncii

Direcția de acțiune 3.2. Îmbunătățirea nivelului de competențe al persoanelor șomere și inactive apte de muncă pentru a facilita reintegrarea acestora pe piața muncii.

O.4. Îmbunătățirea mecanismului de fundamentare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor cu impact pe piața muncii

Direcția de acțiune 4.1. Consolidarea mecanismului de fundamentare,

implementare, monitorizare și evaluare a politicilor cu impact pe piața muncii.

Direcția de acțiune 4.2. Consolidarea dialogului social la toate nivelurile pentru a facilita adoptarea, implementarea și respectarea politicilor cu impact pe piața muncii.

Strategia include un mecanism propriu de monitorizare a indicatorilor incluși în Planul general de acțiune. Sistemul său de monitorizare se bazează pe datele obținute din Ancheta Forței de Muncă în Gospodăria (AMIGO), precum și pe cercetări statistice ale Institutului Național de Statistică, pe datele ANOFM, Ministerului Educației Naționale, ale Autorității Naționale pentru Calificări, ale altor instituții cu responsabilități în implementarea planului.

În fiecare an, Ministerul Muncii și Justiției Sociale (la nivelul căruia există un *grup de lucru* pentru implementarea și monitorizarea strategiei) trebuie să elaboreze un *Raport anual de monitorizare a progresului*.

Raportul ar trebui să cuprindă situația acțiunilor demarate pe parcursul unui an calendaristic, pornind de la angajamentele asumate de instituțiile implicate ca răspuns la Recomandările Specifice de Țară, luând în considerare concluziile Consiliului European și având în vedere setul de Orientări Integrate privind

Ocuparea Forței de Muncă, utilizând ca bază de referință măsurile asumate prealabil în Planul general de acțiuni care acoperă intervalul 2014-2020.

Al doilea organism de lucru prevăzut în strategie este un **Comitet interministerial**, care are de asemenea rol de monitorizare și evaluare.

Indicatorii menționați cu prioritate în mecanismul de monitorizare sunt următorii:

- a. Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 20-64 ani
- b. Rata de ocupare în rândul grupurilor vulnerabile (tineri, femei, lucrători în vârstă 55-65 ani etc.
- c. Rata tinerilor NEETs
- d. Rata șomajului pe categorii de vârstă
- e. Distribuția populației pe sectoare ale economiei și după statutul ocupațional
- f. Participarea și resursele alocate pentru măsurile active de ocupare.

Pentru implementarea și monitorizarea acelor obiective și direcții de acțiune care se află sub responsabilitatea ANOFM, MMJS trebuie să încheie cu ANOFM un Contract anual de Performanță Managerială (CPM) și negociază an de an indicatorii cantitativi și calitativi care trebuie atinși.

La rândul său, ANOFM încheie contracte similare cu agențiile județene (AJOFM).

Până în prezent, nu există rapoarte de monitorizare a implementării strategiei naționale de ocupare, de sine stătătoare. Activitatea MMJS în domeniul ocupării și al incluziunii sociale este însă descrisă în Rapoartele anuale de activitate ale ministerului, disponibile pe site-ul propriu, precum și în buletinele statistice trimestriale, pe domeniul ocupării⁹.

Observație: Acest mecanism de negociere anuală a indicatorilor de progres între MMJS și ANOFM este netransparent pentru public. Singurele două Contracte de Performanță Managerială ale ANOFM afișate pe site-ul instituției sunt cele din 2014¹⁰ și 2015¹¹.

În afară de rata ocupării pentru populația 20-64 ani, Strategia și Planul de Acțiune nu conțin nici o valoare măsurabilă pentru indicatorii finali care ar trebui atinși la nivelul anului 2020. De asemenea, nu sunt definite țintele specifice pentru obiectivul principal al strategiei, în ceea ce privește competitivitatea economică, coeziunea socială și dezvoltarea durabilă

Analiza progreselor realizate până în prezent în implementarea celor două strategii (ocupare, respectiv strategia ANOFM), pe baza datelor

⁹ Buletin statistic trimestrial al MMJS, <http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/transparenta/statistici/buletin-statistic>

¹⁰ <https://www.anofm.ro/contract-performanta-manageriala-2014>

¹¹ <https://www.anofm.ro/contract-de-performan%C5%A3%C4%83-managerial%C4%83-2015>

disponibile la nivelul lunilor august-octombrie 2018, este sintetizată în tabelul următor:

<p>Modificările instituționale, în urma implementării</p>	<p>Nu există informații publice în acest sens, cu excepția celor legate de proiectele care au vizat întărirea capacității SPO (Serviciului Public de Ocupare).</p>																		
<p>Modificările asupra situației grupurilor-țintă</p> <p><i>Sursa datelor: Eurostat și Buletinul trimestrial al MMJS în domeniul ocupării</i></p>	<p>a. Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 20-64 ani a crescut progresiv de la 65,7 în 2014 la 66% în 2015, 66,3 în 2016, 68,8 în 2017 (Eurostat¹²).</p> <p>Media europeană în 2017 este de 72,2%</p> <p>Dacă acest ritm de creștere se păstrează, ținta de 70% pentru 2020 poate fi atinsă. Cu toate acestea, nu există o analiză detaliată a calității posturilor de muncă și a gradului de păstrare a posturilor de către angajați. Femeile au o rată de ocupare mult mai scăzută în 2017 (60,2%) decât bărbații (77,3%).</p> <p>Evoluția acestui indicator, comparativ cu situația din 2014¹³, este următoarea:</p> <table border="1" data-bbox="297 839 1032 1158"> <thead> <tr> <th>Categoria de vârstă</th> <th>Rata ocupării trim I 2014</th> <th>Rata ocupării iunie 2018</th> <th>Evoluție în perioada 2014-2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tinerii sub 25 ani</td> <td>22,5%</td> <td>24,5%</td> <td>Creștere cu 2 p</td> </tr> <tr> <td>Adulții 25-54 ani</td> <td>77,1%</td> <td>79,9%</td> <td>Creștere cu 2,8 p</td> </tr> <tr> <td>Peste 55 ani</td> <td>43,1%</td> <td>44,5%</td> <td>Creștere cu 1,4 p</td> </tr> </tbody> </table> <p>b. Rata riscului de sărăcie în rândul lucrătorilor / sărăcia în muncă (pentru grupa de vârstă 18-64 de ani) rămâne foarte mare în continuare, deși</p>			Categoria de vârstă	Rata ocupării trim I 2014	Rata ocupării iunie 2018	Evoluție în perioada 2014-2018	Tinerii sub 25 ani	22,5%	24,5%	Creștere cu 2 p	Adulții 25-54 ani	77,1%	79,9%	Creștere cu 2,8 p	Peste 55 ani	43,1%	44,5%	Creștere cu 1,4 p
Categoria de vârstă	Rata ocupării trim I 2014	Rata ocupării iunie 2018	Evoluție în perioada 2014-2018																
Tinerii sub 25 ani	22,5%	24,5%	Creștere cu 2 p																
Adulții 25-54 ani	77,1%	79,9%	Creștere cu 2,8 p																
Peste 55 ani	43,1%	44,5%	Creștere cu 1,4 p																

¹² <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

¹³ Eurostat,

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

scade progresiv din 2014 (19,7% din totalul populației), în 2017 (17,1%).

Acest indicator arată că aproape o cincime din populația României lucrează (cu forme legale) fără a putea să își asigure totuși un trai decent. Este cea mai mare rată de sărăcie în muncă din Europa, mult peste Spania (13,1%), Grecia (12,8%) sau Bulgaria (10%) și reprezintă un semnal de îngrijorare major, pentru că el este conectat direct cu fenomenul migrației economice¹⁴.

Media europeană a ratei de sărăcie în muncă este de 9,6% (2017) (Eurostat¹⁵).

c. Rata de ocupare în rândul grupurilor vulnerabile (tineri, femei, lucrători în vârstă 55-65 ani etc.)

Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a crescut de la 22,5% în 2014 la 24,5% în 2017. Femeile au o rată de ocupare mult mai mică (20,4%) față de bărbați (28,4%) în această categorie de vârstă, la nivelul anului 2017. Media europeană în 2017 este de 34,7%. Strategia națională nu prevede o valoare-țintă clară pentru acest indicator, la nivelul anului 2020, dar se constată că la nivelul anului 2017 România este cu 10 puncte procentuale sub media de ocupare a tinerilor în UE.

Rata de ocupare a lucrătorilor în vârstă (55-64 ani) a crescut de la 43,1% în 2014 la 44,5% în 2017, dar rămâne cu peste 12 puncte procentuale sub media europeană (57,1%). Femeile sunt din nou dezavantajate, rata lor de ocupare în 2017 este de doar 34,9%.

d. Rata șomajului pe categorii de vârstă

¹⁴ Interviuurile realizate pe teren de către organizațiile membre ale Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale - FONSS, în județele Vaslui, Botoșani, Iași, Bacău, Suceava returnează sistematic acest mesaj al sărăciei în muncă, de la persoanele care trăiesc în situații de precaritate economică, și ilustrează faptul că acest element este unul din principalele motive care stau la baza deciziei de plecare la muncă în străinătate. (FONSS, 2018)

¹⁵ <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Rata șomajului în iunie 2018 este de 3,48%, dar 80,3% dintre șomeri sunt neindemnizați¹⁶. Pe sexe, șomajul bărbaților este de 3,65%, iar la femei de 3,32%. Între ianuarie 2014 și iunie 2018, numărul șomerilor în România a scăzut de la 5,56% la 3,48%, mai precis cu 175.000 persoane. Rata medie a șomajului în țările UE la nivelul lunii iunie era de 6,6% (Eurostat).

În 2018, cele mai ridicate niveluri ale ratei șomajului au fost atinse în județele: Teleorman (8,75%), Mehedinți (8,60%), Vaslui (8,57%), Dolj (7,59%), Buzău (7,40%), Galați (7,14%), Olt (6,15%), și Bacău (6,09%).

În iunie 2018, față de trimestrul I 2014¹⁷, ponderea diferitelor categorii de vârstă în populația șomeră se prezintă astfel:

Categoria de vârstă	Ponderea șomerilor din această categorie în totalul populației aflate în șomaj, în trim I 2014	Ponderea șomerilor din această categorie în totalul populației aflate în șomaj, în iunie 2018	Evoluție în perioada 2014-2018
Tinerii sub 25 ani	12,46	9,14	Scădere cu 3,32 p.
Tinerii 25-29 ani	8,12	6,08	Scădere cu 2,4 p.
30-39 ani	23,39	19,54	Scădere cu 3,85 p.
40-49 ani	28,5	2,36	Creștere cu 0,86 p.
50-55 ani	13,37	16,36	Creștere cu 2,99 p.
Peste 55 ani	14,16	19,52	Creștere cu 5,36 p.

Se observă scăderea ratei șomajului în rândul tinerilor, în schimb o creștere importantă a ratei șomajului persoanelor peste 55 ani, în acest interval.

În plus, 88,6% din șomerii de lungă durată sunt persoane greu și foarte greu ocupabile.

¹⁶ Buletinul statistic al MMJS (ocupare), http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/2018/Ocupare_II_2018.pdf

¹⁷ Buletinul statistic al MMJS, http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/somaj_TI2014.pdf

e. Distribuția populației ocupate pe sectoare ale economiei și după statutul ocupațional

În anul 2017, pentru prima oară după scăderi constante a procentelor de ocupare în agricultură, procentul persoanelor ocupate în acest sector a crescut cu 2,2%.¹⁸

Populația ocupată în industrie a crescut de asemenea în 2017 cu 3,7% față de anul 2016. În construcții se înregistrează de asemenea creștere a ratei de ocupare în 2016 și 2017, față de anii precedenți.

f. Rata tinerilor NEETs¹⁹ a scăzut de la 20% în 2014 la 18,1% în 2017. Media europeană este de 14,7% în 2017.

În România, pentru tinerii NEETS este activ proiectul INTESPO, realizat în colaborare de către ANOFM cu Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Ministerul Educației Naționale și Ministerul Muncii și Justiției Sociale. ANOFM și-a propus identificarea a cel puțin 200.000 de tineri inactivi până în anul 2020, cu vârsta între 16-24 ani, neînregistrați la Serviciul Public de Ocupare. Sunt avuți în vedere în special tinerii NEETS aflați mai departe de piața muncii, cu nivel scăzut de competențe și/ sau cu dificultăți în ceea ce privește integrarea socială.

O altă măsură disponibilă pentru tinerii NEETS în perioada de monitorizare constă în acordarea primelor de activare (500 de lei) pentru tinerii înregistrați la Serviciul Public de Ocupare, dacă se încadrează pentru o perioadă mai mare de 3 luni, ulterior datei înregistrării.

g. Tinerii în risc de marginalizare socială

În baza legii 76/2002 (asigurările de șomaj), ANOFM implementează de asemenea un Plan anual de ocupare

¹⁸ <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

¹⁹ <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

pentru tinerii aflați în situație de marginalizare socială.

Tânărul cu risc de marginalizare socială este persoana cu vârsta cuprinsă între 16-26 de ani, care se înregistrează la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau, după caz, reședința și se încadrează în una dintre următoarele categorii:

- a) se află în sistemul de protecție a copilului sau provine din acest sistem;
- b) are dizabilități
- c) nu are familie sau a cărei familie nu îi poate asigura întreținerea;
- d) are copii în întreținere;
- e) a executat una sau mai multe pedepse privative de libertate;
- f) este victimă a traficului de persoane.

Prin acest plan se urmărește acordarea unui sprijin focalizat pe nevoile acestor tineri, așa cum reies ele din datele agențiilor județene de ocupare:

- asigurarea acompaniamentului social personalizat
- stimularea angajatorilor de inserție
- asigurarea de servicii de mediere
- oferirea de servicii de informare și consiliere profesională
- subvenționarea angajatorilor de inserție
- organizarea cursurilor de formare profesională pentru acești tineri.

Rapoartele de monitorizare ale acestui plan sunt trimestriale. În anul 2018, de pildă, în urma acestor servicii au fost încheiate 188 contracte de solidaritate cu angajatori la nivel național (pentru 61 tineri din sistemul de protecție a copilului, 40 tineri cu dizabilități, 67 tineri fără familie sau a căror familie nu le poate asigura traiul, 18 tineri cu copii în întreținere, 2 tineri care au executat pedepse privative de libertate).

h. Persoanele cu dizabilități

Rata de angajare a persoanelor cu dizabilități la 30 septembrie 2017, pentru populația 18-64 ani era de 15,59%, dar acest indicator nu mai este comunicat public de către Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD) începând cu anul 2017, odată cu intrarea în vigoare a OUG 60/2017, prin care s-au desființat practic atelierele protejate ale organismelor private.

La 30.09.2017, 64430 persoane cu dizabilități erau angajate și aveau o formă de venit (salarial sau din alte surse)²⁰. Numărul total de persoane cu dizabilități 18-64 ani era de 413165²¹.

În anii 2017 și 2018, agențiile județene de ocupare au asigurat măsuri active de sprijin pentru ocupare pentru 195 persoane (2017), respectiv pentru 74 persoane în primul semestru al anului 2018²².

i. Inserția socio-profesională în baza Legii 219/2015 privind economia socială

Agențiile județene de Ocupare a Forței de muncă realizează semestrial un Raport de implementare a planului județean de inserție socioprofesională a persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, conform art 20 și 21 din Normele metodologice ale legii, aprobate prin HG 585/2016. Acest raport evidențiază activitatea AJOFM în raport cu orientarea, consilierea, medierea persoanelor care pot beneficia de angajarea în întreprinderile de inserție.

Planurile județene sunt redactate pe o perioadă de trei ani. Bugetarea corespunzătoare a măsurilor de inserție reprezintă principalul element de îmbunătățire care apare ca prioritar în urma prezentei monitorizării, aceasta putând ulterior să crească și eficiența echipelor de intervenție de la nivelul AJOFM, în special a echipelor mobile (consilieri de inserție)

²⁰ Răspuns ANPD la solicitarea de informații a Fundației Alături de Voi, 2017

²¹ ANPD, Buletin statistic trimestrial, trim III 2017

²² Răspuns ANOFM la solicitarea de informații a Fundației Alături de Voi, 2017

	<p>în zonele defavorizate.</p> <p>j. Participarea și resursele alocate pentru măsurile active de ocupare</p> <p>Măsurile active de ocupare sunt listate trimestrial în Buletinul statistic al MMJS pentru domeniul ocupării.²³ Buletinul conține și informații detaliate despre programele de formare profesională. România continuă să cheltuiască însă cel mai puțin din toate țările UE cu măsurile active pe piața muncii, în anul 2016 (sub 0,05% PIB)²⁴.</p>
<p>Exemple de măsuri sau servicii adoptate în perioada 2014-2017, cu efect asupra stimulării ocupării, în special a ocupării grupurilor cu risc de excluziune</p>	<p>Extras din Raportul de activitate al MMJS pe anul 2017²⁵:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Promovarea Programului ”Prima chirie” prin reglementarea acordării primei de relocare, cu o valoare egală cu 75% din suma destinată asigurării cheltuielilor pentru locuire în noul domiciliu sau noua reședință, dar nu mai mult de 900 lei, persoanelor care se încadrează în muncă la o distanță mai mare de 50 de km de domiciliu și ale căror venituri nete lunare singure sau împreună cu familiile acestora) nu depășesc suma de 5.000 lei/lună, pentru o perioadă de maximum 36 luni; • Introducerea acordării primei de inserție, al cărei quantum este egal cu 1.500 lei, absolvenților instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor

²³Buletinul Statistic al MMJS, <http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/transparenta/statistici/buletin-statistic>

²⁴Buletinul Comisiei Europene privind măsurile active de ocupare, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-active-labour-market-policies_ro.pdf, figura 4

²⁵ Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Raport de activitate pe anul 2017, http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMJS/Rapoarte-studii/Raport_activitate_MMJS_2017.pdf, pag. 9-10, consultat la 15 octombrie 2018.

	<p>speciale, în vârstă de minimum 16 ani, care, în termen de 60 de zile de la absolvire, se înregistrează la agențiile pentru ocuparea forței de muncă și se angajează cu normă întreagă pentru o perioadă mai mare de 12 luni;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modificarea cadrului legal pentru stimularea participării pe piața muncii a persoanelor aflate în risc de excludere socială prin facilitarea accesului acestora la programele de formare profesională -nivel de calificare 1; • Majorarea subvenției acordate angajatorului care încheie un contract de ucenicie (1-3 ani) de la 300 lei/lună la 1.125 lei/lună (aproximativ 250 euro/lună), pe perioada derulării acestuia; • Majorarea subvenției acordate angajatorului care încheie un contract de stagiu (6 luni) de la 750 lei/lună la 1.350 lei/lună (aproximativ 300 euro/lună);
<p>Costurile implementării</p>	<p>Nu există însă date curente despre bugetul utilizat până în prezent pentru măsurile cuprinse în strategia națională de ocupare. Măsurile inițiale din strategie nu au fost costificate pe perioada de implementare, iar costurile pentru fiecare măsură sunt stabilite anual.</p>
<p>Respectarea termenelor și a conținutului activităților din cadrul planului de acțiune</p>	<p>Nu există un raport comprehensiv de monitorizare a respectării termenelor de realizare pentru fiecare obiectiv și direcție de acțiune.</p> <p>Planurile de acțiune ale ANOFM sunt aprobate anual de către MMJS. Planurile anuale ale AJOFM sunt de asemenea aprobate anual.</p> <p>În planul de acțiune general al strategiei naționale de ocupare, nu există termene precise de realizare a</p>

	acțiunilor și nici valori ale indicatorilor finali de rezultat.
Întârzierile în realizarea activităților și motivul producerii lor.	<p>Nu se pot aprecia întârzierile, datorită lipsei termenelor precise de implementare a acțiunilor, în cadrul strategiei de ocupare și a strategiei ANOFM.</p> <p>Anual sunt publicate rezultatele obținute pe indicatorii principali de ocupare, în planurile județene, dar aceste rezultate cumulate nu au o bază de referință la care să fie raportate (în strategia națională)</p>
Observații generale	<p>Lipsa unui raport comprehensiv de monitorizare a strategiilor din domeniul ocupării, fac dificil procesul de analiză a progresului în implementare. Indicatorii de rezultat sunt incluși în documente diferite de pe site-ul celor două instituții (MMJS și ANOFM), iar unele dintre măsuri de găsesc raportate doar în documente elaborate la nivel județean.</p> <p>Nu există analize periodice calitative ale măsurilor implementate, ci doar date cantitative (număr de beneficiari, sume alocate etc.). De aceea, nu există încă posibilitatea aprecierii globale a calității locurilor de muncă accesate prin măsurile realizate, a sustenabilității acestor măsuri, a satisfacției persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în raport cu sprijinul primit).</p>

2. Strategia Națională de Incluziune Socială și Reducere a Sărăciei (2015-2020)

Strategia a fost adoptată în anul 2015. Ea a fost elaborată sub forma unui text general (cu direcții de acțiune și sectoare prioritare de intervenție) și a nouă programe operaționale atașate²⁶. Până în prezent, aceste programe nu au fost încă asumate de către MMJS. Printre ele, se aflau programe care vizau măsuri integrate de incluziune socială (programul SPOR) și programul care viza transformarea Venitului Minim Garantat (VMG) în Venit Minim de Incluziune (VMI). Legea corespunzătoare programului VMI a fost adoptată în 2016 (legea 196/2016), dar implementarea ei a fost amânată succesiv în 2017 și 2018. Se preconizează introducerea VMI în 2019.

Rolul esențial al VMI este acela de a transforma suportul pasiv, financiar (reprezentant anterior de VMG), în măsură activă de sprijin. VMI reprezintă o combinație de măsuri cu caracter financiar și servicii directe adresate persoanelor, în vederea depășirii situațiilor de sărăcie sau excluziune.

Lipsa unor planuri de acțiune specifice programelor operaționale face dificilă monitorizarea implementării acestei strategii, deși ea reprezintă poate cel mai comprehensiv și avansat text strategic

²⁶ MMJS,

http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/2016/StrategyVol1RO_web.pdf

elaborat în România după 1989, în domeniul incluziunii sociale.

Datele disponibile în prezent arată că, în acord cu prevederile strategiei, MMJS derulează câteva programe importante în domeniul reducerii sărăciei și prevenirii situațiilor de excluziune. Este vorba, de exemplu, de proiectul *Servicii comunitare integrate (POCU AP 4/ PI 9.iv/ OS 4.5 & 4.6 & 4.10)*, precum și programe de interes național (PIN) care vizează *întărirea capacității serviciilor publice locale de asistență socială*, pentru a adresa mai bine nevoile de sprijin ale grupurilor vulnerabile.

Este de așteptat ca aceste programe să producă și efecte pozitive în incluziunea acestor persoane pe piața muncii. Este pentru prima oară când investițiile din domeniul social prioritizează o abordare integrată a intervențiilor pentru populația cu risc de excluziune. Proiectele au predominant finanțare europeană și se află în primul an de implementare.

În ceea ce privește implementarea de ansamblu a Strategiei Naționale de Incluziune Socială și Reducere a Sărăciei, în tabelul următor sunt prezentate aspectele care pot fi monitorizate până în acest moment:

<p>Modificările instituționale care au survenit în urma implementării</p>	<p>Nu există informații privind modificări instituționale, generate de această strategie în perioada 2015-2017.</p>
<p>Modificările asupra situației grupurilor-țintă (sursă: Eurostat)</p>	<p>a. Procentul populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială a crescut la 13% în 2017, față de 12% în 2014, în ciuda progresului economic constant al țării. Media europeană la finalul anului 2017 era de 10,5%.</p> <p>b. Rata de deprivare materială severă a populației în 2017 rămâne în continuare foarte mare față de media europeană (7,5% față de 2,2% UE28), deși se află într-o scădere față de anul 2016 (9%).</p> <p>Rata de deprivare materială severă a copiilor (sub 18 ani) este de 10,2% în 2017, față de media europeană de 2,5%.</p> <p>Este important de menționat că, deși nu există un Raport specific de monitorizare a implementării strategiei, MMJS publică anual pe site-ul său un <i>Raport privind incluziunea socială în România</i>²⁷, care include toți indicatorii de incluziune socială cu valorile actualizate pentru anul de referință.</p>

²⁷ 2014: <http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistent-a-sociala/4414>

2015: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/2017/Raport_incluziune_Ro_2015.pdf

2016: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/2017/Raport_incluziune_Ro_2016.pdf

<p>Costurile implementării</p>	<p>Nu există informații privind costul implementării strategiei naționale de incluziune. Bugetarea se realizează pe proiecte sau programe care contribuie punctual la realizarea unora dintre obiectivele strategiei, iar finanțarea acestora este predominant realizată din fonduri structurale europene.</p>
<p>Respectarea termenelor și a conținutului activităților din cadrul planului de acțiune</p>	<p>Nu există termene asumate de către MMJS pentru implementarea strategiei.</p>
<p>Întârzierile în realizarea activităților și motivul producerii lor.</p>	<p>Nu se pot aprecia aceste decalaje în implementare, pentru că strategia nu cuprinde un calendar detaliat al măsurilor, pe cele nouă programe operaționale.</p>

3. Programul Garanția Pentru Tineret

Schema de Garanție pentru Tineri este un program european care își propune să asigure că orice tânăr cu vârsta sub 25 de ani primește o ofertă de calitate de educație, formare, ucenicie sau stagiul de adaptare profesională în termen de 4 luni de la terminarea școlii sau pierderea locului de muncă.

Uniunea Europeană investește 6 miliarde de Euro la nivel european pentru implementarea Schemei de Garanție pentru Tineri. În România, fondurile aferente Inițiativei pentru Ocuparea Tinerilor și fondurile suplimentare alocate din Fondul Social European sunt incluse în Programul Operațional Capital Uman, axele prioritare 1 și 2, cu un total alocat de 574 milioane Euro (2015-2020).

Pentru perioada 2014-2015, rezultatele programului au fost următoarele (informațiile reprezintă un extras din documentul principal de planificare 2017-2020²⁸):

Categorii de măsuri	Acțiuni și rezultate în perioada 2014-2015
Măsuri de intervenție și activare timpurie a tinerilor	1. Crearea unei baze de date integrate pentru înregistrarea tinerilor în cadrul ANOFM <ul style="list-style-type: none">• 67.702 tineri NEETs înregistrați în evidența ANOFM.

²⁸ MMJS, Planul de implementare a Garanției pentru Tineret 2017-2020, http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMJS/Legislatie/Munca/Plan_implement_Garantie_pt_tineret_2017-2020.pdf

	<p>2. Crearea unor parteneriate între CNDIPT, inspectoratele școlare, școli și AJOFM</p> <ul style="list-style-type: none"> • 100.620 elevi informați; • 2.430 sesiuni de informare în școli. <p>3. Dezvoltarea serviciilor de tip <i>self-service</i> și extinderea acestora către comunitățile locale</p> <ul style="list-style-type: none"> • 50 unități pentru a oferi servicii de tip <i>self-service</i>. <p>4. Programul <i>A doua șansă pentru învățământul primar și secundar inferior</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 36.813 cursanți (10.500 cursanți în anul școlar 2013 - 2014, 13.349 cursanți în anul școlar 2014 - 2015 și 12.964 cursanți în anul școlar 2015 - 2016) <p>5. Programul național de protecție socială <i>Bursa profesională</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 139.200 beneficiari (22.393 elevi în anul școlar 2013 - 2014; 49.287 elevi în anul școlar 2014 - 2015; 67.520 elevi în anul școlar 2015 - 2016) <p>6. Programul național de protecție socială <i>Bani de liceu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 239.122 beneficiari (98.586 elevi în anul școlar 2013 - 2014 și 79.876 elevi în anul școlar 2014 - 2015; 60.660 elevi în anul școlar 2015 - 2016)
Măsurile de sprijin pentru	<p>MĂSURI ANOFM</p> <p>Numărul de tineri care au accesat măsurile active furnizate de ANOFM - 321.597 (131.898 în cele 3 regiuni eligibile și</p>

<p>integrarea tinerilor pe piața muncii</p>	<p>189.699 în celelalte 5 regiuni), din care au fost ocupați - 121.804 (43.513 în cele 3 regiuni eligibile și 78.291 în celelalte 5 regiuni)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Subvenționarea angajatorilor pentru a oferi un loc de muncă tinerilor absolvenți: <ul style="list-style-type: none"> • 9.906 tineri angajați (3.288 în cele 3 regiuni eligibile și 6.618 în celelalte 5 regiuni); • 8.194 angajatori subvenționați (2.730 în cele 3 regiuni eligibile și 5.464 în celelalte 5 regiuni). 2. Subvenționarea angajatorilor pentru a oferi stagii de ucenicie tinerilor <ul style="list-style-type: none"> • 172 de contracte de ucenicie încheiate (118 în cele 3 regiuni eligibile și 54 în celelalte 5 regiuni). 3. Subvenționarea angajatorilor pentru a oferi stagii absolvenților de studii superioare <ul style="list-style-type: none"> • 89 tineri beneficiari (62 tineri în cele 3 regiuni eligibile și 27 tineri în celelalte 5 regiuni); • 49 contracte individuale de muncă încheiate la finalizarea stagiului (38 în cele 3 regiuni eligibile și 11 în celelalte 5 regiuni). 4. Informare și consiliere profesională <ul style="list-style-type: none"> • 278.067 tineri consiliați (123.895 în cele 3 regiuni eligibile și 154.172 în celelalte 5 regiuni). 5. Formare profesională
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • 26.076 tineri cuprinși în cursuri de FPC (11.283 în cele 3 regiuni eligibile și 14.793 în celelalte 5 regiuni); • dintre aceștia, 2.328 au fost ocupați (1.101 în cele 3 regiuni eligibile și 1.227 în celelalte 5 regiuni). <p>6. Acordarea primelor de mobilitate pentru tineri, inclusiv șomerilor de lungă durată</p> <ul style="list-style-type: none"> • 54 beneficiari (30 în cele 3 regiuni eligibile și 24 în celelalte 5 regiuni). <p>7. Acordarea primelor de instalare pentru tineri, inclusiv șomerilor de lungă durată</p> <ul style="list-style-type: none"> • 81 beneficiari (31 în cele 3 regiuni eligibile și 50 în celelalte 5 regiuni) <p>8. Acompaniament personalizat pentru tinerii cu risc de marginalizare socială, inclusiv prin subvenționarea angajatorilor care încadrează persoane din această categorie</p> <ul style="list-style-type: none"> • 792 beneficiari tineri (224 în cele 3 regiuni eligibile și 568 în celelalte 5 regiuni) • 499 de angajatori de inserție beneficiari (151 în cele 3 regiuni eligibile și 348 în celelalte 5 regiuni). <p>9. Evaluarea competențelor dobândite în sistem non-formal și informal</p> <ul style="list-style-type: none"> • 29 tineri beneficiari (28 în cele 3 regiuni eligibile și 1 în celelalte 5 regiuni).
--	---

	<p>MĂSURI MINISTERUL ECONOMIEI</p> <p>1. Acordarea de subvenții pentru înființarea și dezvoltarea de întreprinderi de către întreprinzătorii debutanți în afaceri(SRL-D)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15.253 de microîntreprinderi înființate • 8.576 locuri de muncă nou create <p>2. Dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare (START)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 326 tineri întreprinzători care au înființat un start-up • 933 locuri de muncă nou create
	<p>Prin Implementarea celor două <i>proiecte Pilot de Garanție pentru Tineri - „Garanții pentru TINERi!” și „Investiția în tineri, investiția în viitorul nostru!”</i>, au fost înființate 27 de centre de garanții pentru tineret (22 în Sud și 5 în regiunea Nord) în cadrul cărora 6.475 tineri au fost identificați și înregistrați (3.775 în sud și 2.700 în nord) și le-au fost furnizate pachete integrate de măsuri active. Astfel, din cei 6.475 tineri, 5.588 au fost cuprinși în cursuri de formare profesională (2.910 în regiunea Sud și 2.678 în regiunea Nord), 22 tineri participă la programe de ucenicie în regiunea Nord și 662 tineri au fost ocupați (386 în regiunea Sud și 276 în regiunea Nord).</p>

Planul de acțiune care este în vigoare la acest moment pentru programul Garanția pentru Tineret

este cel aferent perioadei 2017-2020²⁹. El dispune de indicatori cuantificați și de bugete estimate pe fiecare măsură în parte.

Ceea ce este important în cazul acestui program este faptul că el conține măsuri combinate, din sectoare de intervenție foarte diferite (educație, formare profesională, antreprenoriat, servicii de suport pentru incluziune școlară etc).

4. Strategia națională pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome (2015-2020)³⁰

Strategia se concentrează pe indicatori care vizează îmbunătățirea statutului socio-economic al cetățenilor de etnie roma, dar nu și pe schimbarea atitudinilor și combaterea prejudecăților din societate. Planul național de acțiune este dublat de planuri județene.

Strategia beneficiază de un raport periodic alternativ de monitorizare, realizat de către organizații ale societății civile (ultimul raport publicat în luna martie 2018)³¹

Principalele instituții responsabile pentru implementarea SNIR la nivel central, în conformitate cu SNIR, sunt: Agenția Națională pentru Romi,

²⁹http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMJS/Legislatie/Munca/Plan_implement_Garantie_pt_tineret_2017-2020.pdf

³⁰http://www.anr.gov.ro/docs/Site2014/Strategie/Strategie_final_18-11-2014.pdf

³¹<https://cps.ceu.edu/sites/cps.ceu.edu/files/attachment/basicpage/3034/r-cm-civil-society-monitoring-report-1-romania-2017-eprint-fin-ro.pdf>

Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Regionale, Ministerul Culturii, Ministerul Finanțelor Publice, Secretariatul General al Guvernului, Departamentul pentru Relații Interetnice, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Justiției. La nivel local, instituțiile responsabile sunt: Prefectura prin Birourile Județene pentru Romi, autoritățile publice locale și serviciile publice deconcentrate.

În domeniul ocupării, strategia dispune de indicatori preciși de rezultat, la nivelul anului 2016 și al anului 2020:

Indicatori de rezultat	Ținte 2016	Ținte 2020
Numărul de persoane care accesează măsuri active de ocupare	70.000 persoane	Cel puțin 75000 persoane, din care 4500 au fost ocupate pe piața muncii
Număr de persoane informate și consiliate	5000	Cel puțin 7500
Număr de persoane mediate	5000, din care cel puțin 2000 încadrate în muncă în urma medierii	Cel puțin 7500, din care cel puțin 4000 încadrate în muncă în urma medierii
Număr de persoane care au primit primă de încadrare, respectiv primă de	60	Minim 100

instalare		
Nr.persoane formate/calificate în meserii cerute de piață	1000	1500
Nr.persoane evaluate și certificate în competențe dobândite nonformal	50	100
Nr.persoane pentru care s-a aplicat măsura de subvenționare a angajatorilor	25	50

Autoritatea Națională pentru Romi (Comitetul Interministerial pentru Romi) a realizat un raport agregat, de monitorizare a rezultatelor până la nivelul lunii noiembrie 2016³². Activitățile realizate până la data raportului de monitorizare erau mai degrabă activități de informare și sensibilizare a comunității roma, în legătură cu diferitele tipuri de măsuri de suport și legislație, decât servicii directe pentru incluziune. În 2016, un program special al ANOFM, de consiliere și informare pentru accesul pe piața muncii, a fost realizat în 150 municipalități cu număr mare de etnici romi.

³²<http://www.anr.gov.ro/docs/Site2016/Transparenta/Rapoarte/Rapoarte2015/Raportul%20ANR%20pt%20CIM%2010%20decembrie%202015%20FINAL.pdf>

5. Aspecte privind totalul populației rezidente în România și fenomenul migrației economice a populației³³

Populația rezidentă în România continuă să scadă an de an. La 1 ianuarie 2018 ea era de 19.524.000 persoane, în scădere cu 120.700 persoane față de ianuarie 2017. Cauzele principale ale acestei scăderi sunt: (a) sporul natural negativ și (b) migrația economică.

Îmbătrânirea demografică se accentuează, iar raportul de dependență demografică (raportul dintre numărul persoanelor tinere și vârstnice și numărul persoanelor adulte) a crescut de la 50,1 la 50,9 în ultimul an.

În cursul anului 2017, numărul bărbaților care au emigrat a fost de 111.662, iar cel al femeilor de 107.665 (în total 219.327 persoane). Numărul emigranților a crescut cu 11.700 față de anul 2016, iar persoanele cu vârsta de 20-34 ani reprezintă principalul segment de populație care emigrează (48,1% din totalul emigranților din 2016, respectiv 43,4% din totalul emigranților din 2017). Copiii mai mici de 15 ani au emigrat în număr mai mare în 2017 (12,5% din total) față de 2016 (10,2%)³⁴.

³³ INSEE, Comunicat de presă nr.215/29 august 2018, http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/poprez_i_an2018r.pdf

³⁴ INSEE, Efectele economice și sociale ale migrației asupra copiilor rămași acasă, studiu experimental, 2018,

La sfârșitul anului 2017, 94.896 copii aveau unul sau ambii părinți plecați în străinătate, iar 17.425 erau afectați de migrația ambilor părinți³⁵.

Cele mai multe persoane emigrează din zona Nord Est (47% din total).

Tabelul alăturat cuprinde date despre fluxurile migratorii totale (nu doar cele generate de plecarea la muncă)³⁶. Se poate observa cu ușurință faptul că numărul de emigranți crește constant din 2015 până în prezent.

- persoane -

	2015	2016	2017 ¹⁾
Total	194718	207578	219327
Grupe de vârstă			
Sub 15 ani	20185	21107	27482
15-19 ani	10155	14424	12994
20-24 ani	32055	40557	31783
25-29 ani	47756	35224	37457
30-34 ani	25815	24157	26027
35-39 ani	19915	21662	21110
40-44 ani	14149	17976	17736
45-49 ani	9054	14987	17315
50-54 ani	5599	6145	9472
55-59 ani	4717	5229	8228
60 ani și peste	5318	6110	9723
Tara de destinație			
din care:			
Austria	8000	12400	10700
Danemarca	4200	5052	4000
Franța	2500	6000	6000
Germania	25000	28000	29000
Italia	44209	42248	44000
Marea Britanie	54412	55474	51000
Olanda	2800	2800	3000
Spania	28382	27909	29600

¹⁾ date provizorii

Sursa: Institutul Național de Statistică (INS), estimări privind statisticile de migrație internațională

Notă: Datele se referă la estimările fluxurilor de emigrație și nu exclusiv la numărul persoanelor care emigrează pentru muncă

http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/efectele_econ_omice_si_sociale_ale_migratiei_asupra_copilor_ramasi_acasa.pdf

³⁵ idem

³⁶ idem

Efectele acestei migrații sunt numeroase, de la cele negative asupra copiilor rămași acasă, până la reducerea numărului de adulți activi pe piața muncii, în special în zonele rurale și a celor marginalizate (61% din emigranți provin din zonele rurale).

6. Bugetarea măsurilor de ocupare și incluziune socială

Strategiile sectoriale de ocupare și incluziune nu conțin o estimare globală a sumelor necesare pentru implementarea măsurilor incluse în planurile de acțiune. Bugetele necesare sunt adoptate anual (atât la nivel central, cât și județean) și nu există o analiză periodică de tip cost-eficiență a măsurilor incluse în planurile de acțiune.

Concluzii generale în urma monitorizării politicilor de ocupare și incluziune socială

Toate măsurile și serviciile incluse în strategiile naționale sunt în acord cu Programul de Guvernare 2017-2020 și respectiv 2018-2020.

Ele sunt monitorizate de ministerele de linie sau de autoritățile județene, dar modalitățile de monitorizare variază de la o strategie la alta. Unele din documentele strategice dispun de rapoarte periodice de monitorizare (de exemplu Raportul privind implementarea strategiei de incluziune a cetățenilor români de etnie romă), altele includ rezultatele periodice sau indicatorii de rezultat în documente statistice trimestriale sau semestriale (MMJS, ANOFM).

Nu există o măsură precisă a gradului de atingere a rezultatelor, pentru că în general, planul inițial de acțiune al strategiilor sectoriale nu a inclus valori precise ale indicatorilor de rezultat (cu excepția strategiei de incluziune a romilor).

Bugetarea măsurilor de ocupare și incluziune socială rămâne scăzută, în special în ceea ce privește:

- Măsurile active de ocupare
- Măsurile destinate persoanelor greu sau foarte greu ocupabile / angajabile
- Serviciile sociale și serviciile de suport pentru incluziune.

Măsurile de sprijin și incluziune pentru persoanele aparținând unor grupuri vulnerabile (tineri care părăsesc sistemul de protecție, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, lucrători vârstnici) au continuat să fie extrem de reduse în perioada 2014-2017.

Nu se observă îmbunătățiri substanțiale ale incluziunii persoanelor vulnerabile din zone marginalizate. Măsurile integrate sunt dificil de implementat, în condițiile unei bugetări insuficiente și a unei lipse acute de personal calificat în serviciile publice locale de asistență socială sau la nivelul AJOFM.

Deși indicatorii privind rata șomajului și rata de ocupare se îmbunătățesc de la an la an, **persoanele greu și foarte greu angajabile rămân în continuare excluse de pe piața muncii, iar măsurile active dedicate lor sunt reduse ca număr și calitate.**

Nici una din strategiile analizate nu includ o analiză coroborată a factorilor economici, sociali, demografici, educaționali care influențează capitalul uman din zonele marginalizate sau pe cele cu procent mare de populație neocupată. Acest fapt conduce la planificarea unor măsuri sectoriale care nu conduc întotdeauna la rezultatul scontat, pentru că nu elimină toate cauzele cumulative de excluziune socială (ex. subvenționarea angajatorilor de inserție nu

garantează sustenabilitatea angajării lucrătorilor vulnerabili, dacă nu este însoțită de măsuri de sprijin social, educațional, de accesibilitate sau de locuire pentru acești lucrători).

Nu există o atenție și nici o investiție suficientă în măsuri de locuire pentru lucrătorii vulnerabili (locuire socială, susținerea locuințelor de serviciu în cazul mobilității lucrătorilor etc). Intervenițiile cu persoanele vulnerabile din mediul rural, de pildă evidențiază sistematic faptul că locuirea este unul din elementele principale de stimulare a incluziunii sociale pentru persoanele extrem vulnerabile.

Nu există menționate în strategiile analizate acțiuni sau măsuri pentru aducerea în țară a lucrătorilor migranți, în special pe cei cu copii rămași în țară.

Nu există, de asemenea, un dialog constant între toți actorii sociali (autorități, organizații neguvernamentale, patronate, sindicate, organisme de formare profesională etc) cu privire la eficiența măsurilor locale, regionale sau naționale de ocupare și incluziune.

Pentru perioada următoare de implementare, măsurile de activare, dar mai ales măsurile integrate de sprijin sunt cele care trebuie prioritizate: acces la servicii de bază de bună calitate (educație, social, sănătate, locuire), măsuri de revitalizare economică a regiunilor, măsuri de creștere a coeziunii sociale și a participării populației la decizia locală.

Surse documentare:

Legislație

- **HG nr. 775/2005** pentru aprobarea Regulamentului privind formularea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice
- **HG nr. 870/2006** privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale
- **HG nr. 1226/2007** pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării
- **Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, 2012/C 326/02** , art.41, Jurnalul Uniunii Europene, 26.10.2012, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Manuale, ghiduri

- Secretariatul General al Guvernului
- Ghid pentru elaborarea, implementarea și evaluarea politicilor publice la nivel central

- http://www.sgg.ro/docs/File/UPP/doc/ghid_pp.pdf
- Manual de metode folosite în planificarea politicilor publice și evaluarea impactului
- <https://sgg.gov.ro/new/politici-publice-si-programe/documente/suport-metodologic/>
- Manual de monitorizare și evaluare a politicilor publice
- <http://sgg.gov.ro/docs/File/UPP/doc/manual-monitorizare-si-evaluare-politici-publice.pdf>
- Mitruțiu, M., Raportul de monitorizare a progresului în implementarea politicilor publice, Academia de Advocacy, 2009
- http://www.galasocietatiicivile.ro/subscribe_files/720-120--3_Raport-de-monitorizare-a-progresului-in-implementarea-politicilor-publice_2009.pdf
- Profiroiu, M.C., Iorga, E., Manual de politici publice, Institutul pentru Politici Publice, 2009
- http://www.politicipublice.ro/uploads/Manual_Politici_Publice_IPP.pdf
- Ministerul Administrației și Internelor, Manual de politici publice, document elaborat în cadrul proiectului „Creșterea capacității funcționarilor publici din Ministerul Apărării Naționale și Agenției Naționale a Funcționarilor Publici de a gestiona procesele de management strategic

instituțional și de proiect în contextul dezvoltării și întăririi rolului funcției publice” , PODCA, cod SMIS nr. 22857

Sursele datelor utilizate în raport

- Eurostat
- Institutul Național de Statistică
- Ministerul Muncii și Justiției Sociale
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități
- Agenția Națională pentru Romi